

Onvoldoende aandacht voor talenonderwijs in MBO

1 januari 1995

Auteurs: Els Kok, Mirjam Tuinder

Volume: 26

Nummer: 5

Pagina's: 243-247

Documenten

- [moer_jrg26_049.pdf](#)

verslag singsniveau van de leerlingen en de onmogelijkheid van docenten daar adequaat op in te gaan door onder andere te weinig uren te grote klassen slecht lesmateriaal onvoldoende els kok diagnostische toetsen heel kort werd ingegaan op verschillen tussen docenten moderne mirjam tuinder vree mde talen en docenten nederland s volgens het onderzoek overlappen de ervaren onvoldoende aandacht t problemen elkaar grotendeels in het conferentieboekje werd verder en voor talenonderwijs in mbo op somming gegeven van mogelijke oplossingen die door docenten genoemd zijn voor hun problemen en deze oplossingen zijn in interviews met 25 docenten nader besproken het mbo heeft de laatste jaren nogal wat ver hieruit bleek vooral dat het vaak wenselijke veranderingen ondergaan als gevolg van de nog niet gerealiseerde oplossingen bij de invoering van de svm wet sectorvorming en slotte stonden er in het boekje veertien stel vernieuwing van het middelbaar beroepsopleiding en verder over de volgende thema's onderwijsorganisaties voor het onderwijs in positie van de taalvakken in het curriculum en het nederlandse en in de moderne vreemde vakkenintegratie talenvereniging voor leraren in levende heterogeniteit van leerlingen en differentiatie talenvereniging voor het onderwijs in het toetsing nederlandse en de taakgroep van het nationaal leermiddelenactieprogramma moderne vreemde didactische werkvormen talen waren bezorgd over de consequenties van het project taalbeleid in cbo mbo van deze veranderingen voor het talenonderwijs waarin samenwerking tussen docenten in het mbo zij hebben het sco kohn nederlandse als tweede taal en theorie en stamminstituut dan ook opdracht gegeven de praktijkdocenten centraal staat om de positie van het talenonderwijs te onderzoeken in de ressamende conferentie bij te wonen een dit is gebeurd door een enquête te houden aantal van de gepresenteerde resultaten en onder talen docenten het onderzoek en de thema's leek namelijk rechtstreeks verband te enquête zijn beschreven in van gelderen houden met ons project ook wij houden ons oostdam 1993 bezig met de positie van de taaldocenten de resultaten van deze enquête en van een optische van de andere docenten met dit aantal aanvullende inter-

views werden op 6 r e nti ati e als gevolg van een to enemend e hoe juni op de conferentie talenonderwijs in het veelheid taalzwakke allochtone en autochtone mbo gepresenteerd daarnaast werd op de leerlingen en met didactis c he werkvormen conferentie gediscussieerd over een groot aan om als docent tegemoet te kunnen komen aan tal stellingen die waren gebaseerd op de d e ze leerlingen door deelname aan de dis c us onderzoeksresultaten sies konden we hore n hoe docenten zelf ov e r die thema s dachten de eerste resultaten het ochtendprogramm a all e inschrijvers ontvingen half mei een con ferentieboekje waarin de eerste resultaten van het hele ochtendprogramma bleek voor on s de enquete en de interviews beschreven ston niet erg int eressant nadat onderzoeker van den de resultaten bleken vooral te bestaan uit gelderen van het sco kohnstamm instituut een lange lijst van problemen die talendocent nog eens de inhoud van het boekje herhaald ten ervaren vervolgens uitgesp litst naar sector had werd door vertegenwoordigers van de gezondheidszorg techniek economie en drie opdrachtgevers van de stichting centraal landbouw deze problemen concentreerden orgaan van de landelijke opleidingsorganen zich met name rond verschi ll en in beheer col o en van de inspectie van het onderwij s 1995 5 moer 243 op de onderzoeksresultaten gereageerd het verschillende werkgroepen hun mening kon aanhoren van vijf officiële reacties vroeg ech den vormen de vraag hierbij was is men het ter nogal wat van de concentratie vooral eens met de in de stellingen genoemde pro omdat de reacties inhoudelijk niet erg uiteen blemen bovendien bestond tijdens de discussie liepen globaal kwam het erop neer dat het sie de mogelijkheid kennis te maken met onderzoek tot nog toe niet veel nieuwe infor opleidingen waarin al bevredigende oplossin matie heeft opgeleverd maar dat men dat wel gen gevonden zijn verwacht van de nader uit te werken oplossin de deelnemers aan de conferentie hadden gen voor de gevonden problemen hierbij zeer verschillende achtergronden het meren werd overigens de verantwoording voor het deel bestond uit docenten nederlands of uitvoeren van eventuele oplossingen onmid moderne vreemde talen maar ook waren er dellijk door de verschillende sprekers naar onderwijsbegeleiders uitgevers vertegen anderen afgeschoven niet de docenten maar woordigers van de vakbonden en werkgevers de landelijk organen niet de organen maar het organisaties de pers etcetera de deelnemers bedrijfsleven niet de overheid maar de ver spraken daardoor vanuit heel verschillende schillende secties van docenten moeten de invalshoeken over de stellingen enerzijds oplossingen vinden maakte juist de veelzijdigheid de discussie opvallend vonden wij de reactie van van boeieder anderzijds bleek vaak dat er grote gelderen op een vraag uit het publiek of er bij verschillen in voorkennis en belangen waren het onderzoek rekening gehouden is met spe wij kozen voor het bijwonen van twee mid cifieke problemen en oplossingen bij neder dagdiscussies de eerste over didactische werk lands als tweede taal nt2 hij deed dit af met vormen en de tweede over de positie van de de opmerking dat nt2 in dit type onderwijs taalvakken in het curriculum met name marginaal is ons inziens is dit niet in over omdat wij hoopten een bijdrage te kunnen eensteming met de werkelijkheid gezien de leveren vanuit onze ervaringen op de aan ons steeds grotere instroom van allochtone leerlin project deelnemende voorbeeldscholen hier gen in het beroepsonderwijs en de noodzaak onder wordt

verslag gedaan van deze discussie daarop in te spelen door in alle lessen rekening te houden met het feit dat de les niet gegeven wordt in de moedertaal van de cursist. Dit is bovendien negeert hij daarmee het feit dat de didactiek en werkvormen die onder probleemstelling voorzitter van de andere in nevenschakelingsprogramma's bij discussiegroep was Mariet van Goch docente specifieke NT2 lessen gebruikt worden zeer Nederlands van het spectrum collegebrede bruikbaar kunnen zijn voor andere vakken als voor deze discussiegroep. Waren de stellingen grootste probleem komt uit het onderzoek de heterogeniteit van de leerlingen naar voren a onderwijs in en toetsing van gespreksvaardig ook al is die niet verder gedefinieerd om aanwezigheid en simulatie van taalgebruikssituaties zijn deze heterogeniteit tegemoet te komen zullen voor de meeste taaldocenten onuitvoerbaar in didactiek en invulling van de lessen in het de praktijk van het onderwijs de eerste priori reguliere onderwijs ter discussie gesteld moet is een beschrijving van praktisch uitvoeren worden daaraan kunnen de verworvenbare werkvormen en beoordelingsmethoden heden van de NT2 didactiek een zinvolle voor gespreksvaardigheid en beroepsspecifiek bijdrage leveren taalgebruik b de meeste docenten hebben met communicatie discussiegroepen tief beroepsgericht talenonderwijs nauwelijks ervaring zonder gerichte nascholing zal dit voor het middagprogramma werden de deel niet van de grond komen de onderwijsondernemers in vijf groepen ingedeeld waarin over steunende instanties en hogescholen zullen aan een van de bovengenoemde thema's gediscussie nascholing op het gebied van communicatieve sieerd ging worden bij al deze thema's waren werkvormen een hoge prioriteit moeten toe stellingen uitgereikt aan de hand waarvan de kennen 244 moer 1995 5 bij aanvang van de discussie bleek direct hoe lende werkvormen aan de orde komen voor moeilijk het is met een zeer heterogeen gezelschap bestaan deze netwerken al waarbij schap waarbij ieder worstelt met eigen probovendien sprake is van goede ondersteuning blemen bij de les in dit geval de verschil door hogescholen deze netwerken werpen lende stellingen te blijven het verschil in hun vruchten zeker af de leerkrachten voe faciliteiten en opleidingen de extra proble len zich gesteund bij problemen en gaan naar men op specifieke scholen en de onzekerheid huis met een aantal praktische tips van individuele docenten maakten een geza ook aansluiten bij de NT2 didactiek werd als manlijke discussie niet eenvoudig als gemeen mogelijkheid naar voren gebracht de tweede schappelijk herkenbare problemen kwamen taaldidactiek is vaak gericht op het aanleren echter duidelijk naar voren van functionele taalvaardigheden daarbij het taalvaardigheidsniveau van de leerlingen wordt bekeken wat noodzakelijke taalvaardig vereist een enorme differentiatie het niveau heden zijn in een bepaalde situatie opleiding kan uiteenlopen van bijna nihil tot ma vo d of beroep deze vaardigheden worden aange niveau leerd of cursisten krijgen strategieen onder de docenten hebben weinig ervaring met dif wezen waarmee situaties in de beroepspraktijk ferentieren voor hen hanteerbaar worden daarnaast de klassen zijn te groot en er zijn te weinig wordt in de NT2 didactiek veel aandacht lessen ingeroosterd besteed aan differentiatie naar tempo niveau de taalvaardigheidseisen moeten meer gekop en leerstijl bovendien krijgen cursisten de peld worden aan het bedrijfsleven en beroeps mogelijkheid fouten te maken zonder dat ze gebon-

den worden uitgewerkt daarvoor daar direct op te bepalen of veroordeeld worden echter is een behoeftenpeiling per sector ook werd gewezen op het ascd model van noodzakelijk omdat bijvoorbeeld mondelinge neuner een voor sommige leerkrachten onbevaardigheid niet in alle sectoren op de eerste kind model waar veel belangstelling voor plaats komt docenten hebben zelf niet vol bestaat volgens dit model gaan leerlingen via doende feeling met het bedrijfsleven om te aanvankelijk zeer geleide spreek opdrachten kunnen bepalen wat noodzakelijk is steeds zelfstandiger te werken wordt bijvoorbeeld docenten blijken onvoldoende zicht te beeld een uitgeschreven dialoog uitgedeeld hebben op wat de verschillende methodes aan aanvankelijk lezen leerlingen die tekst twee communicatieve trainingen bieden zij hebben aan twee door vervolgens herhalen ze het ben weinig ervaring met communicatieve gesprek zonder schriftelijke tekst en tenslotte werkvormen en het is dus moeilijk vast te stellen maken ze de dialoog af de hele groep is len welke methode het meest geschikt is om actief er kunnen gedifferentieerde eisen aan een bepaalde doelstelling te werken gesteld worden en als afsluiting kunnen enkele structurele inhoudelijk overleg is slecht georganiseerd op groepjes het geefde plenair demonstreren georganiseerd op school probleem daarbij is dat docenten zo'n oefening hiermee gaf men aan dat men zich overnemen niet zomaar kunnen geven de aanpak het algemeen aansloot bij de strategie dat de zal geïntegreerd moeten worden in de gestelde eisen en betreffende spreekvaardigheid gebruikte methode momenteel onhaalbaar zijn in de praktijk van het werken met kleinere groepen is een moge het onderwijs vervolgens zijn in de discussie lijkeheid om mondelinge taalvaardigheid groep de volgende oplossingen naar voren gericht te onderwijzen een voorstel kan zijn gekomen om al dan niet met goedkeuring van de directie groepen te splitsen oplossingen men pleitte voor landelijke dan wel regionale netwerken per vakrichting aansluitend bij strategie s betreffende het tijdens deze netwerkbijeenkomsten zouden gebrek aan relevante nascholing werd op inhoudelijke veranderingen een vast agenda merkt dat er te weinig mogelijkheden tot punt moeten zijn daarnaast kunnen ervaren nascholing voor leerkrachten bestaan gen worden uitgewisseld voor en nadelen daarnaast is behoeftenpeiling bij docenten van methodes worden besproken en verschil noodzakelijk voordat van een bruikbare 1995 5 moer 245 nascholing sprake kan zijn overigens staan onduidelijk wie invloed kan uitoefenen op de leerkrachten enigszins ambivalent tegenover invulling van de lesprogramma s in het mbo scholing in de praktijk blijkt dat er vaak een de tweede strategie werd niet onderschreven kloof ervaren wordt tussen de aangeboden omdat men bang was dat de keuze negatief zal nieuwe kennis en de toepassing ervan in de uitvallen voor het eigen vak hier kon een praktijk naar aanleiding hiervan willen wij duidelijk verschil geconstateerd worden tussen opmerken dat als een school een scholingsplan docenten nederlands en docenten in de opstelt men de volgende criteria dient te han m o d e r n e v reemde tale n m e t n a m e deze laat teren de scholing moet direct aansluiten bij sten waren bang dat hun vak het loodje zou het werk van de docenten en bijdragen tot het leggen misschien wel ten gunste van het vak oplossen van de problemen er moeten gun nederlands dit punt was eerder in het och stige condities geschapen worden het tendprogramma door een van de sprekers geleerde in de

praktijk te brengen en vanuit gesignaleerd in het onderzoek worden pro het management is ondersteuning nodig om blemen en oplossingen voor moderne vre e m de beoogde vernieuwingen uit te kunnen de talen en nederlands op een hoop ge gooid voeren als aan deze voorwaarden voldaan oplossingen voor h e t ene vak zouden echter is kan scholing perfect tegemoetkomen wel eens negatieve gevolgen kunnen hebb en aan de oplossing van de bovengenoemde voor ee n ander va k in deze disc ussiegroep problemen werd er dan ook voor gekozen om de be s lis sing niet a an d e directi e over te laten maar om positie van de taalvakke n de overheid kwalit eit s eisen a a n het tale n onderwijs te laten stellen in deze dis cussiegroep werd ges proke n over aan de derde ste ll ing over integratie va n het de volgende s t ellinge n taalonde rwij s in beroepsgerichte vakke n is de a be halve aan beroepsg ericht e taalvaardigheden discussiegroep nauwelijks toeg e ko men dez e moet er in het mb o ook aandacht besteed wor ste ll ing wille n wij vanu it het project taal den aan alle da agse communi ca tievaardig b el eid in het cbo mbo van harte onder he den s c hrijven vooropgesteld dat het geen ee nrich b dire ctie s mo eten e en duidelijke keuze maken tingverkeer is er vanuit gaande dat neder ten aanzien va n talenonderwijs ofwel een hoge lands een o nders teun e nd vak is zal dat zowel prioriteit met daaraan verbonden me e r midde qua inhoud als qua vaardigheden afgestemd len ofwel een lage prioriteit en dan ook niet moeten zijn op wat er in de theorie en prak aanbieden tijkvakken noodzake lijk is omgeke e rd moe c integrati e tus sen taalonderwij s in beroeps ten vakdocenten zi ch be wu s t zijn van h et fe it gerichte vakken is nog nie t g eslaagd dit kan dat hun vak in het ned e rlands wordt over b e reikt worden door vakdoc ent en e n taal g ebracht dit bete kent dat ze mo e ten weten do ce nt e n in elkaars vakke n te sc holen wat er bij n ede rlan ds ge be ur t zodat ze daarb ij a an kunnen sluiten in hun in structies en zodat d e ee r s t e ste ll ing werd do or de de elne mers er transfer van aangel ee rde vaardigheden kan ond erschreven er we rd w e l vers c hille nd plaatsvind en g e dac ht ov e r wa t die c ommunic ati eva ardig he d en in houde n maar me n was het e rover afslu itin g eens dat e r ee r s t e en basis gel egd mo et worden voordat er aa n b e roepssp e cifie ke va ardig eden nadat er in de vers chillende th emagroepen g ew e rkt kan worden ook al wordt dat mi s over de stell ingen gedis cussi eerd wa s wa s er s chien nie t expli ci e t als e is ge for mul eerd e en een c entrale afsluiting gepland ie dere thema werkge ve r verw a cht van een ni e uwe mede groep deed bij monde van d e voorzitter we rke r wel dat hij ka n communi c ere n du s verslag van het b elangrijkste wat in de groep al gemene ta alvaardighe den zijn voorwaarde besproken was de conclusie s uit de verschil lijk men wor stelde v e rvolge ns wel me t d e lende the magroep e n leid den tot een persver vraag waar d e z e aanb eveling naarto e mo e t klaring w a arin nog eens duidelijk gesteld werd z e ker na h et o chtendprogramma was het dat gelet op het belang dat aan beheersing va n 246 moer 1995 5 het nederlands en de moderne vreemde talen versla g in het bedrijfsleven gehecht wordt de huidige aandacht in de beroepsopleidingen volstrekt onvoldoende is hiervoor wor den zowel het bedrijfsleven als overheid verantwoordelijk xander noe gehouden het bedrijfsleven zal zijn invloed moeten aanwenden om de eisen die het stelt een programma voorjaren te vertalen naar het onderwijs de overheid op haar beurt

moet niet alleen allerlei vernieuwingsveldbelegging over de wijzen van het onderwijs eisen maar ook de voorwaarden bieden waaronder ze vervuld examen-voorstellen kunnen worden zoals lesmateriale toetsen en nascholingsbetekenissen van de conferentie voor het SCO Kohnstamm Instituut zal kunnen liggen veranderingen in het eindexamenprogramma in de richting die het vervolgonderzoek Nederlands leiden immer tot een stroom van inslaande problemen die nu alleen nog gesigartikelen in 1991 stond moerbol van de perinaleerd zijn moeten nader geconcretiseerd kelen rond de commissie vernieuwing eind worden belangrijker is echter de beschrijving examenprogramma's Nederlandse taal en van mogelijke oplossingen en waar mogelijk letterkunde vwo en havo cv en veld moet het hier gaan om werkwijzen en raadgevingen een enquête onder honderd aanpakken die niet alleen incidenteel uit vijftig secties en een behoeftenonderzoek gevoerd worden maar een structurele bijwerd gebruikt om een definitief rapport op dragen kunnen hebben aan de oplossing van te stellen en het resultaat vond ik destijds telende de problemen stellende literatuur nam mijn s inziens een te prominente plaats in en de mondelinge noot en literatuur taalvaardigheden waren naar het han delings gedeelte z verwezen in 1994 is op het projectbureau in Rotterdam het project taalbeleid in het CBO MBO van de commissie onder voorzitterschap van start gegaan dit project wordt vier jaar lang aabraet heeft indertijd enorm veel werk gefinancierd door de projectgroep 2 in wel verricht en ik kan me voorstellen dat het ke periode met een viertal voorbeeldscholen frustrerend is geweest om te zien dat het gewerkt wordt aan het vormgeven en invoeren cven rapport uiteindelijk in een lade ver van een schoolspecifiek taalbeleid dit proces dwenen is de herstructurering van de wordt vastgelegd in een overdraagbaar implemente tweede fase van het voortgezet onderwijs mentatieplan waarmee ook andere scholen aan leidde tot de instelling van de stuurgroep hun taalbeleid kunnen werken de auteurs zijn tweede fase welke de opdracht kreeg tevens de projectmedewerkers met een samenhangende indexamenprogramma te komen gelderen a van roostdam onderzoek naar het talenonderwijs in het vernieuwde gelukkig heeft de vakontwikkelgroep neder mbo in moer 1993 5 6 p 2 5 6 2 59 lands voc Nederlands die in 1994 de opdracht kreeg een eindexamenprogramma te ontwikkelen binnen de voorstellen van de stuurgroep tweede fase gebruik gemaakt van het cvety rapport het concept van de voc Nederlands is aldus de inleiding grotendeels gebaseerd op dat advies onder het kopje rationale in de uiteindelijke tekst legt de vakontwikkelgroep helder uit welke wijzigingen zijn doorgevoerd vakontwikkelgroep Nederlands 1995 1995 5 moer 247